

Marxilaiset luennot jatkuvat

**Työväenluokan toiminnalle tieteellinen maailmankatso-
mus antaa pitkän aikavälin suunnan ja** on yhtenäisyyden
perusta. Siksi tutkimme marxilaisuutta sunnuntai-iltaisin
Helsingissä Hermannin kerholla os. Hämeentie 67, klo 17.00.

Seuraavassa 10.12. -17 luentotilaisuudessa **Matti Laiti-
nen luennoi aiheesta: "Bolivaarinen vallankumous vuo-
sina 1982-2017"**. Lisätietoja ilmoitetaan välittömästi Kom-
munistien Liiton kotisivujen etusivulla. Sieltä pääsee katso-
maan myös Laitisen aiheesta tekemää laajaa tutkielmaa.

**Sopivia perusteoksia työväenluokan maailmankat-
somuksen opiskeluun ovat** mm.: Marx ja Engels: "**Kommu-
nistinen manifesti**"; M. Iovtšuk, T. Oizerman, I. Štšipanov:
"**Filosofian Historia**" (Progress, 1982); Nevalainen- Pelto-
nen: "**Kansantaloustiede**" (Kansankulttuuri); Lenin: **Karl
Marx** (Valitut teokset, 10 osaa, osa 5, Edistys) sekä "**Dialek-
tisen Materialismin perusteet**" (Kommunistien Liitto). **Järj.
Kommunistien liitto ja DSL.**

BOLIVAARISESTA VALLANKUMOUKSESTA VUOSINA 1982–2017

Ajatus molemmat Amerikat kattavasta vapaakauppa-alueesta syntyi v. 1990 George Bush vanhemman päässä. Ensimmäinen Amerikkojen huippukokous pidettiin v. 1994, ja siihen osallistuivat kaikki alueen valtiot (34) Kuubaa lukuun ottamatta. Tuolloin päätettiin muodostaa FTAA (Free Trade Area of the Americas) v. 2005 mennessä. Valtionpäämiehet päättivät laajasta toimintaohjelmasta mm. demokratian lujittamiseksi, taloudellisen hyvinvoinnin edistämiseksi, köyhyyden poistamiseksi ja kestävä kehityksen turvaamiseksi. Kokouksen päätteeksi julkistetussa yhteislausumassa todettiin, että hankkeeseen pääsevät mukaan vain demokraattiset maat.

USA:n imperialismiin todellisenä päämääränä oli kiihdyttää markkinoiden avautumista koko Amerikan alueella eli FTAA, jossa asuu 800 miljoonaa potentiaalista kuluttajaa ja sen yhteinen kansantuote on noin kymmenen biljoonaa dollaria. USA:n suorat sijoitukset Latinalaiseen Amerikkaan olivat vuosituhaten taitteessa jo 223 miljardin dollarin suuruiset. Sen taloudellisen suunnitelmana oli valtiollisten rajojen poistaminen ja markkinoiden avaaminen USA:n suurteollisuudelle. Ainoa hyötyjä olisi USA, joka halusi hallita ja valvoa luonnonvarojen käyttöä koko mantereella. Tällainen ryöstökäly synnyttää aina toisina jättelunsa.

LATINALAISEN AMERIKAN ETURINTAMAN VALTIOT

Kolmelle Etelä-Amerikan eturintaman valtiolle – Bolivialle, Ecuadorille ja Venezuelalle – oli ominaista iso köyhyysongelma, iso ulkomaanvelka, alkuperäiskansojen heikko asema, mittavat luonnonvarat ja poliittisen eliitin korruptoituneisuus sekä taloudellisen vallan keskittyminen pienelle eurooppalaisperäiselle etniselle eliitille. Näiden maiden yhteiskunnallinen pääristiriita ilmeni kansainvälisen pääoman etuoikeuksien ja kansallisvaltioiden itsenäisyyden ja täysvaltaisuuden vastakohtana, jonka seurauksena näiden maiden armeijat liittyivät yhteen kansan kanssa puolustamaan yhteisiä kansallisia etujaan. Lisäksi näiden maiden alkuperäiskansojen yhteiskunnallinen merkitys kasvoi 2000-luvulla voimakkaasti. Näissä maissa harjoitettu uusliberalistinen talouspolitiikka seurauksineen synnytti vastakohtakseen maailmankatsoimuksellisesti erilaisista aineksista koostuvia laajoja kansanrintamia. Nämä vasemmistolaisuivat käynnissä olevien vallankumousprosessien myötä. Niitä yhdisti sama tavoite – 21. vuosisadan sosialismi.

Nämä valtiot rakensivat yhdessä Argentiinan ja Brasilian kanssa Etelä-Amerikkaan FTAA:n vastaisen yhteisrintaman, jonka vuoksi kyseinen Amerikoiden vapaakauppa-alue jäi toteutumatta. Marraskuun 2003 kokouksessa Brasiliassa 20 maan liitto asettui Brasilian presidentti Lulan johdolla vastustamaan USA:n ja

Kanadan asettamia vaatimuksia ja kokous päättyi pikaisesti. FTAA-neuvottelut ovat olleet umpikujassa v. 2004 lähtien, pääasiassa maataloustukiin ja immateriaalioikeuksiin liittyvien kysymysten vuoksi. Brasilia ja Argentiina kieltäytyivät sopimuksesta, kun siihen ei liitetty kysymystä Yhdysvaltain maataloudesta.

VALLANKUMOUSJOHTAJAT

Brasilialainen oppositiojohtaja Márcio Moreira Alves luennoi v. 1969 Jyväskylän kesän Latinalaisen Amerikan kongressissa aiheesta ”Väkivalta ja poliittinen johtajuus Latinalaisessa Amerikassa” mm. seuraavasti: ”Vallankumoukselliset johtajat ovat yleensä Latinalaisessa Amerikassa peräisin keskiluokasta, paitsi Boliviassa, jossa keskiluokkaa ei voida katsoa olevan.”

Poliittisen vallankumouksellisuuden tunnusmerkkejä ovat Márcio Moreiran mukaan:

1. traditionaalisen puolueideologian tai –kurin vastustaminen; täten vallankumousjohtajat harvoin ovat virallisen kommunistipuolueen jäseniä, tosin usein entisiä jäseniä;
2. tunnusmerkkinä on selvä tietoisuus imperialistisesta taloudellisesta riistosta ja siitä johtuen selvä antiamerikkalaisuus;
3. tunnusmerkkinä on pyrkimys teoretisointiin ja siitä johtuen taipumus pikkutarkkoihin ideologisiin erimielisyyksiin, jota puolestaan tasapainottaa lisääntyvä pyrkimys muodostaa yhdistettyjä rintamia;
4. tunnusmerkki on horjumaton sosialistinen vakaumus.

Nykyisistä Etelä-Amerikan vallankumousjohtajista Márcio Moreiran esittämät tunnusmerkit täyttyvät hyvin uusliberalismia vastustavien presidenttien Rafael Correan, edesmenneen Hugo Chávezin, Nicolás Maduron ja Evo Moralesin sekä näitä kaikkia tukeneen Fidel Castron kohdalla.

KOHTI 21. VUOSISADAN SOSIALISMIA

Kaikki elossa olevat 21. vuosisadan sosialismia ajavat presidentit vaikuttavat kansanrintamien rakennusmestareilta. He ovat ottaneet puheissaan myös selvän hajuraon Leninin jälkeiseen neuvostoliittolaisen realsosialismin hallintomalliin. He painottavat enemmän omissa hallintomalleissaan yhteisöllisyyttä, työläisten itsehallintoa, vallanjakoa ja osallistuvaa demokratiaa. Lisäksi heitä yhdistää liittolaisuus ja hyvät suhteet sosialistiseen Kuubaan ja Kiinan kansantasavaltaan.

Fidel Castro arvioi elämäkerrassaan Neuvostoliittoa seuraavasti: *”Ei meillä ole mitään syytä oikaista muualla tehtyjä erehdyksiä. Täällä ei myöskään ollut koskaan viljelysmaiden pakkokollektivisointia. Olemme aina lähteneet siitä periaatteesta, että sosialismia rakentavat vapaat ihmiset, jotka haluavat luoda uudenlaisen yhteiskunnan. Meillä ei ole tarvetta oikaista erehdyksiä, joita emme ole tehneet... Absoluuttisen vallankäytön perinteiden seurauksena Neuvostoliitossa kehittyi hierarkkinen asenne, feodaalinen kulttuuri tai millä nimellä me sitä kutsummekin. Syntyi vallan väärinkäyttöön syyllistynyt*

suuntaus, jolle oli pyrkimys pakottaa muut maat ja puolueet kuuliaisuuteen yhtä valtiota ja yhtä hegemonista puoluetta kohtaan...”

”Gorbatšov ei kyennyt löytämään ratkaisuja maansa valtaviin ongelmiin. Hänellä oli epäilemättä tärkeä rooli eräissä sittemmin esiintyneissä ilmiöissä ja niitä seuranneessa Neuvostoliiton luhistumisessa. Hän ei pystynyt säilyttämään maataan suurvaltana eikä estämään sen hajoamista. Päinvastoin Gorbatšovin kautensa loppuvaiheessa osoittama heikkous ja hänen tekemänsä virheet myötävaikuttivat siihen aivan suoraan.”

SIMÓN BOLÍVAR

Viidennen Tasavallan Liike (MVR) oli kansallismielinen vasemmistopuolue, jonka poliittisena ohjelmana toimineen Venezuelan v. 1999 bolivaarisen perustuslain 1. artiklassa todetaan, että Venezuelan bolivaarinen tasavalta on peruuttamattomasti vapaa ja itsenäinen valtio, jonka moraalinen omaisuus ja arvot vapaudesta, tasa-arvosta, oikeudenmukaisuudesta ja kansainvälisestä rauhasta perustuvat Vapauttaja Simón Bolívarin oppeihin. Sitoutumattomuus, vapaus, itsenäisyys, diplomaattinen ja alueellinen koskemattomuus sekä kansallinen itsemääräämisoikeus ovat kansan luovuttamattomia oikeuksia.

Simón Bolívarin vieraillessa Espanjassa ja Ranskassa v. 1799–1804 hän omaksui opintomatallaan Ranskan vallankumouksen aatteita ja Jean-Jacques Rousseauin yhteiskuntafilosofiaa. Tuosta porvarillisesta vallankumouksesta on peräisin useita nykymaailman keskeisimmistä arvoista, kuten kansanvalta, yksityinen omistusoikeus, ihmisoikeudet ja oikeusvaltion periaate.

MANTUANOT JA PARDOT

Venezuelan oikeisto-oppositio kaipaa paluuta Hugo Chávezia edeltäneeseen pardojen ja mantuanojen aikakauteen. Tuolloin Venezuelan valtataistelussa oli havaittavissa selkeä etnis-yhteiskunnallinen eturistiriita. Venezuelan kansasta 80 % – myös presidentti Chávez Barinasin intiaanina – lukeutui ”pardoihin”. Termi oli sidoksissa sekä yhteiskuntaluokkaan että etniseen taustaan. Pardot koostuivat mestitseistä, intiaaneista ja afrikkalaisperäisestä väestöstä. He elivät maassa sorrettiina köyhyydessä ja kurjuudessa.

Valkoisten eurooppalaisten perillisten etninen vähemmistö eli ”mantuanot” piti hallussaan taloudellista ja poliittista valtaa Venezuelassa. He olivat hyvin koulutettuja ja englannin kielen taitoisia. Ulkomaiset investoijat neuvottelivat heidän kanssaan. Heidän hallussaan olivat perinteisesti kaupankäynti, öljyteollisuus, parlamentti, tiedotusvälineet, maan armeija ja hallinto. Heidän osuutensa väestöstä oli n. 20 %. Chávezin valtakaudella v. 1999–2013 mantuanojen itseoikeutettu asema ja etuoikeudet kyseenalaistettiin.

BOLIVAARISEN VALLANKUMOUKSEN JUURET

Bolivaarisen vallankumouksen juuret löytyvät Venezuelan marxilaisista puolueista, vasemmistolaisista sissiliikkeistä ja edistyksellisistä upseereista. Myöhemmin toimintaan liittyi mukaan osa ay-liikettä ja erilaisia kansalaisjärjestöjä. Vallankumouksellisella kansanrintamalla, joka nappasi poliittisen vallan haltuunsa Venezuelassa, oli voimakas vaikutus kansanjoukkoihin sekä myös riittävästi armeijan tukea takanaan.

Hugo Chávez tovereineen otti onkeensa Kuuban vallankumouksen opetukset siitä, että kansanliikkeen voimat voivat voittaa sodan armeijaa vastaan ja että aina ei ole välttämätöntä odottaa, kunnes olosuhteet vallankumoukselle ovat olemassa – kapinalliset voivat luoda tällaiset olosuhteet. Bolivaarinen vallankumous käynnisti uuden vaiheen Latinalaisen Amerikan vapauttamisessa. Se edustaa jatkoa Kuuban vallankumoukselle.

BOLIVAARISEN SOSIALISMIN IDEOLOGIA

Bolivaarisen sosialismin ideologinen salsaa koostuu marxilaisesta kapitalismikritiikistä, leniniläisestä valtio- ja puolue teoriasta, trotskilaisesta jatkuvasta vallankumouksesta, gramscilaisesta työväenluokan hegemoniasta, kominterniläisestä yhteisrintamataktiikasta, guevara-castrolaisesta uuden sosialistisen ihmisen ajatuksesta ja osallistuvasta demokratiasta, katolisesta vapautuksen teologiasta sekä kansallista itsenäisyyttä ja imperialismiin vastaisuutta korostavasta bolivarianismista. Käsite bolivarianismi kytkeytyy venezuelalaisen marxilaisen historioitsija Federico Brito Figueroaan käsityksiin. Hänen kirjansa ”Ezequiel Zamoran ajat” oli Venezuelassa 1960-luvulla marxilaisten guerrillojen ideologinen käsikirja.

Hugo Chávez itse luonnehti Venezuelan sosialistista projektia indo-venezuelalaiseksi, kotikutoiseksi, kristilliseksi ja bolivaariseksi. Se ei ole utopistista sosialismia. Se pohjautuu hänen mukaansa Karl Marxin ja Friedrich Engelsin Kommunistisessa Manifestissa esittämiin ajatuksiin. Ratkaisun perustana on yhteiskunnan taloudellisen mallin muuttaminen. On sosialisoitava talous mukaan lukien maa-alueet ja luotava uusi tuotantotapa.

BOLIVAARISEN VALLANKUMOUKSEN KEHITYKSEN HISTORIAA VUOSILTA 1982–2017

Vuonna 1982 laskuvarjojoukkojen everstiluutnantti Hugo Chávez perusti Bolivaarisen vallankumousliikkeen (MRB 200) armeijan edistyksellisten upseerien keskuuteen. Liikkeen perustajat olivat päättäneet pelastaa ylipäällikkö Simón Bolívarin, opettaja Simón Rodríguezin ja sotilas Ezequiel Zamoran vallankumoukselliset ajatukset.

Vuonna 1989 Venezuelan kansa nousi kapinaan peruselintarvikkeiden ja –palveluiden hinnankorotuksia sekä kahden lahjuksia ottavan puolueen (AD ja COPEI) ylivaltaa vastaan. Kapina johti 2 000 ihmisen kuolemaan poliisin ja armeijan käsissä sekä sotatilan julistamiseen. MRB:hen kuuluvat upseerit eivät hyväksyneet armeijan käyttämistä kansaa vastaan eivätkä maan huippupoliitikkojen ja sotilaiden korruptoituneisuutta.

Helmikuussa 1992 Bolivaarinen vallankumouksellinen liike (MRB 200) yritti everstiluutnantti Hugo Chávezin johdolla syrjäyttää vallasta Venezuelan presidentti Carlos Andrés Pérezin (AD). Vallankaappausyritys epäonnistui. Hugo Chávez tovereineen tuomittiin vankeuteen.

Vuonna 1994 Hugo Chávez vapautettiin vankilasta. Fidel Castro kutsui hänet vierailulle Havannaan.

Vuonna 1997 Chávez taistelutovereineen perusti MRB 200:n poliittiseksi siiveksi kansallismielisen, vasemmistolaisen Viides tasavalta Liikkeen (MVR) ja ryhtyi kamppailemaan vallasta parlamentaarisiin keinoin. Kansanedustajaehdokkaina oli mm. ay-aktivisteja, intiaani- ja kansalaisjärjestöjen edustajia sekä eri leirien vasemmistolaisia.

Vuonna 1998 Venezuelassa rakennettiin laaja MVR:n kokoama eri vasemmistopuolueista ja kansalaisjärjestöistä koostuva kansanrintama Frente Patriótico, ja Hugo Chávez voitti presidentin vaalit.

Helmikuussa 1999 presidentti Hugo Chávez astui virkaansa. Hän ehdotti maaliskuussa järjestettäväksi perustuslakia säättävän kansalliskokouksen (ANC) edustajien vaalit. Hän sai liittolaisineen enemmistön tuohon kokoukseen. ANC hajotti elokuun lopulla vastaanhangoittelevan parlamentin. Chávezin kannattajat saivat ajettua lävitse 40 muutosta perustuslakiin. Uudistuksella muutettiin kaksikamarinen parlamentti yksikamariseksi parlamentiksi, jossa työskenteli 165 jäsentä. Suoralla kansanäänestyksellä valittavan presidentin toimikausi piteni viidestä vuodesta kuuteen. Työpäivän pituudeksi määritettiin kahdeksan tuntia ja työviikon pituudeksi 44 tuntia. Äänestys-oikeus suotiin 18 vuotta täyttäneille kansalaisille. Perustuslaki takasi jokaiselle venezuelalaiselle perusturvan sekä maksuttoman terveydenhuollon ja koulutuksen. Valtion budjettivaroja alettiin käyttää voimaperäisesti pienituloisten ihmisten sosiaaliturvaan.

Perustuslaki on ollut aina yksi Venezuelan bolivaarisen tasavallan demokraattisen järjestelmän suojaetuista osallistumismuodoista ja sen vallankumouksen tärkeimmistä työvälineistä. Sen suomin keinoin yhteiskunta voi tehdä joko osittaisia tai täydellisiä muutoksia tasavallan rakenteisiin. Perustuslain 347. artiklassa todetaan suoran demokratian harjoittamisesta: "*Alkuperäinen, peruslaillinen valta kuuluu kansalle*". Tätä valtaa voidaan käyttää valtion muuttamiseksi, uuden laillisen järjestelmän luomiseksi ja/tai uuden perustuslain

säättämiseksi. Perustuslaki on korkein laki ja oikeusjärjestyksen perusta. Kaikki julkista valtaa harjoittavat henkilöt ja elimet ovat perustuslain alaisia.

Vuonna 2000 maahan perustettiin maanlaajuiset bolivaariset piirit vallankumouksen ja perustuslain puolustamiseksi. Chavistat voittivat enemmistön parlamenttiin ja maassa pidettiin uudet presidentinvaalit. Vuonna 2003 bolivaarisissa piireissä toimi 2,2 miljoonaa jäsentä. Piirit auttoivat kansalaisia yhteisöissään perustamaan alueilleen koulu-, terveys-, asumis- ja yleispalveluita.

Vuonna 2001 Venezuelassa aloitettiin laaja maareformi ja voitettiin väestön enemmistön kannatus sosiaaliohjelmilla eli missioilla.

Korjatakseen aikaisempien maareformien virheitä Venezuelan kongressi vahvisti v. 2001 lain maatalouden kehittämiseksi. Aluksi valtion omistamaa maata luovutettiin talonpojille ja maatalousosuuskunnille. Maareformin onnistumisen takaamiseksi perustettiin kolme virastoa. Kansallisen maainstituutin (INTI) tehtävänä oli valvoa maanjakoa ja sen käyttöä. Kansallisen maatalouden kehittämissinstituutin (INDER) vastuualueena oli tekniikkaan ja infrastruktuuriin liittyvä apu. Venezuelan maatalousyhdistys (CVA) vastasi maataloustuotteiden markkinoinnista. Merkittävin näistä hallintoelimistä on v. 2002 perustettu INTI. Vuonna 2003 Venezuelan hallitus kiihdytti maareformiprosessia käynnistämällä Ezequiel Zamora –suunnitelman.

Venezuelassa vahvistettiin osuuskuntalaki v. 2001. Osuuskunnat toimivat v. 2006 neljällä pääsektorilla: 1) kaupat, hotellit ja ravintolat (31 %), 2) kuljetus, varastointi ja viestintä (29 %), 3) maatalous, metsästyks ja kalastus (18 %) ja 4) tehdasteollisuus (8,3 %). Valtaosa osuuskunnista oli henkilökunniltaan pieniä yrityksiä.

Keväällä 2002 kansan ja armeijan uskollinen osa yhdessä kukisti USA:n tukeman ja Venezuelan kapitalistipiirien toteuttaman vastavallankumousyrityksen. Lisäksi maa selviytyi opposition masinoimasta öljylakosta. Fidel Castro toimi vallankaappausyrityksen aikana bolivaarisen hallituksen neuvonantajana. Huhtikuun kaappauksen toisena pääpöytäkirjana oli Chávezin maareformi. Maatalouskapitalistit kokivat sen hyökkäyksenä yksityistä omistusoikeutta ja vapaata yrittäjyyttä kohtaan. Bolivaariset piirit näyttelivät olennaista osaa oikeistovallankaappauksen torjumisessa sekä myöhemmin oikeiston toimesta elokuussa 2004 presidentin asemasta järjestetyssä kansanäänestyksen vaalityössä. Presidentti Hugo Chávez voitti niiden ansiosta opposition vaatiman kansanäänestyksen presidentin asemasta ja säilytti asemansa.

Venezuelan bolivaarisen tasavallan presidentti Hugo Chávez vannoi 7.12.2002 viisi päivää vallankaappaukseen tähtäävän yleislakon aloittamisen jälkeen, ettei hän tule alistumaan minkäänlaisen kiristyksen tai painostuksen edessä. ”Minä vannon, että minä pysyn kansan parissa koko elämäni ajan. Te nostitte minut valtaan ja te olette ainoat, jotka voitte erottaa minut. Kukaan muu ei voi ottaa minulta valtaa pois.”

LATINALAISEN AMERIKAN INTEGRAATIO EDISTYY

Vuonna 2004 perustettiin ALBA (Bolivaarinen vaihtoehto Amerikoille): Kuuban ja Venezuelan presidentit allekirjoittivat historiallisen ALBA-sopimuksen Havannassa v. 2004. Sopimuksessa kutsuttiin muita Latinalaisen Amerikan ja Karibian alueen valtioita keskinäiseen poliittiseen ja yhteiskunnalliseen integraatioon sekä luomaan todellinen vaihtoehto Etelä- ja Keski-Amerikan kansoihin ja luonnonvaroihin kohdistuvalle USA:n saaliinhimoiselle talouspolitiikalle. ALBA:n toisena tärkeänä kokonaisuutena on USA:n vaikutusvallan kaventaminen Latinalaisessa Amerikassa.

Vuonna 2007 vaikutti ilmeiseltä, että ALBA-sopimuksen puitteissa oli mahdollista rakentaa Latinalaiseen Amerikkaan uusliberalismin ja USA:n imperialismin vastainen demokraattinen kansojen rintama sekä myös mahdollisesti myöhemmin sosialistinen valtioliitto. Tuolloin Argentiinassa, Boliviassa, Brasiliassa, Ecuadorissa, Kuubassa, Nicaraguassa, Paraguayssa ja Venezuelassa istui vallassa vasemmistolainen hallitus.

Vuonna 2008 Latinalaisen Amerikan integraatiota syvennettiin. Etelä-Amerikan kansojen liitto UNASUR perustettiin 23.5.2008 Brasiliassa. Se luotiin MERCOSURin (Etelän yhteismarkkinat) ja CANin (Andien Yhteisö) pohjalle. Siihen kuuluu 12 jäsenvaltiota: Argentiina, Bolivia, Brasilia, Chile, Ecuador, Guyana, Kolumbia, Paraguay, Peru, Surinam, Uruguay ja Venezuela sekä kaksi tarkkailijajäsentä: Meksiko ja Panama. Maantieteellisesti UNASUR kattaa 17,7 miljoonan km² maa-alueen, jossa elää 388 miljoonaa ihmistä. Järjestön yhtenä keskeisenä periaatteena on siihen kuuluvien kansakuntien itsenäisyyden ja itsemääräämisoikeuden voimistaminen. Tavoitteina ovat myös UNASURin yhteinen parlamentti, valuutta ja passi v. 2019 mennessä.

BOLIVAARINEN VALLANKUMOUS VAHVISTI ASEMAANSA

Vuonna 2005 pidetyissä parlamenttivaaleissa Polo Patriótico –kansanrintama sai vaalivoiton. Kansanrintama: Viidennen tasavallan liike (MVR): 118 paikkaa, Podemos: 19 paikkaa, PPT: 9 paikkaa, PCV: 7 paikkaa, UPV (Venezuelan kansanliitto): 1 paikka, MEP: 1 paikka sekä joukko intiaaniväestöä edustavia sekä vasemmistolaisia pikkupuolueita.

Vuoden 2005 maareformi nimettiin Mission Zamoraksi. Laki määritteli maatilojen maksimikooksi 5 000 ha. Viljelemätön maa pantiin verolle, suurtiloilta pakkolunastettiin viljelemätöntä maata ja joutomaata pantiin uudelleenjaettavaksi. Pakkolunastukset korvattiin käypään markkinahintaan. Kansallinen maainstituutti myönsi kaikille halukkaille 18–25-vuotiaille venezuelalaisille väliaikaisen käyttöoikeuden omaan maapalstaan. Maanluovutus vahvistettiin lahjoituskirjalla (carta agraria), josta ilmeni uuden tilallisen maantarve sekä myös hänen motivaationsa työskennellä omalla maallaan.

Tavoitteeksi otettiin kahden miljoonan lisähehtaariin jakaminen, joista yksityisiä maita oli 1,5 miljoonaa hehtaaria. Hallitus nimitti väliintulotoimikunnan tarkastamaan, että luovutetut maat ovat todella tuotannossa ja että ne on laillisesti hankittuja. Viljelijä saa laillisen omistusoikeuden hänelle luovutettuun maahan vasta kolmen tuotantovuoden jälkeen. Hänellä ei ole kuitenkaan tämän jälkeenkään oikeutta myydä maataan. Maareformit ovat tuottaneet ongelmia, koska 92 % maan väestöstä asuu kaupungeissa.

Vuonna 2006 Hugo Chávez voitti 63 % ääniosuudellaan kolmannen kerran presidentinvaalit. Äänioikeutettana käytti lähes 11,5 miljoonaa kansalaista. Venezuelassa aloitettiin kapitalistisen valtiokoneiston korvaaminen uudella sosialistisella valtiokoneistolla.

Vuonna 2006 Venezuelan vallankumousprosessia menestyksellä puolustaneet bolivaariset piirit korvattiin 16 000 yhteisöneuvostolla. Yhteisöneuvostot ovat bolivaarisen sosialismin vallan- ja vastuunjaon perusyksiköitä. Ne ovat 150–400 perheen muodostamia paikallisneuvostoja. Ne vastaavat asuinalueensa kehityshankkeista. Valtion rahoittamat projektit kohdistuvat kunnallistekniikkaan, maatalouteen, asumiseen, koulutukseen, terveydenhoitoon, kulttuuriin, urheiluun ja sosiaalisiin ongelmiin. *Suunnitelmassa on korvata maan valtio- ja hallintorakenteita yhteisöneuvoston harjoittamalla alueellisella päätäntä- ja toimintavallalla.*

VUONNA 2007 VALLANKUMOUSPROSESSIN TÄRKEIMMIKSI TEHTÄVIKSI ASETTUIVAT

Tavoitteeksi asetettiin Venezuelan talouden avainsektorien asteittainen kansallistaminen, koska maan talous oli edelleen kapitalistien hallussa ja maassa vallitsi kaksoisvalta eikä porvarillisia tuotantosuhteita ollut kumottu. Porvarillinen valtio puretaan ja se korvataan vallankumouksellisella valtiolla, joka perustuu työläis- ja kansanneuvostojen valtaan. Työläisten itsehallintoa ja demokraattista valvontaa laajennetaan tehtaissa. Yhteisöneuvostojen käyttöön luvattiin 5 % valtion budjetista.

Venezuelan sosialistisen kehityksen tärkeimpinä turvatakuina toimivat taloussuhteet Kiinaan, asetekninen yhteistyö Venäjän kanssa sekä ideologinen liittolaisuus Kuuban kanssa. Muita tekijöitä olivat Latinalaisen Amerikan voimistuva valtiollinen integraatio ALBA:n kautta sekä vasemmistolaisten hallitusten valtaannousu Etelä-Amerikassa.

Venezuela pyrki lisäämään läsnäoloaan Aasiassa kehittämällä yhteistyötä Aasian valtioiden kanssa. Sosiaalisia ja kaupallisia yhteyksiä kehitettiin Venezuelan taholta mm. Kiinan, Syyrian, Iranin, Malesian, Vietnamin ja Laosin kanssa. Tukeakseen työväenluokan taistelun kansainvälisyyttä, Hugo Chávez ehdotti elokuussa 2007 Latinalaisen Amerikan ja Karibian alueen vasemmistopuolueiden uuden Internationaalin perustamista v. 2008.

Vuonna 2007 vallankumousprosessin vakiintumisen ja vahvistumisen myötä aloitettiin perustuslain muuttaminen demokraattisesta sosialistisemmaksi. Perustuslakia säätävä kokous kokoontui muuttamaan maan perustuslakia. Tuolloin perustuslakiehdotusta puitiin 9 020 julkisessa tilaisuudessa. Sosialistisiin uudistuksiin pyrkinyt perustuslaki ei tullut kuitenkaan hyväksytyksi kansanäänestyksessä 2.12.2007. Presidentti Chávezille myönnettiin 18 kk:n lainsäädäntöoikeus, jotta tämä voisi säätää sosialismia edistäviä lakeja asetusteitse.

Presidentti Chávez ilmoitti 18.12.2006 liittolaispuolueilleen (23 puoluetta), että maahan olisi syytä perustaa sosialismin rakennustyötä varten uusi puolue – Venezuelan Yhdistynyt Sosialistinen Puolue (PSUV). 5,8 miljoonaa venezuelalaista täytti jäsenhakemuksen. Puolueen varsinainen perustamiskokous pidettiin 2.11.2007. PSUV perustettiin johtamaan vallankumousprosessia. Se ilmoitti puolueohjelmassaan haluavansa edistää kansanvallan neuvostojen valtaan perustuvaa valtiorakennetta, jonka hallintaan työläiset, talonpojat, opiskelijat, kotiäidit, sivistyneistö, taiteilijat, pientuottajat ja -yrittäjät kaupungeissa ja maaseudulla voivat osallistua demokraattisesti ja tasavertaisesti. Puolueen päämääränä on yhteisöllinen valtiososialismi.

Bolivaarisen Venezuelan entinen puolustusministeri ja MVR:n johdon jäsen, kenraali evp. Raúl Isaías Baduel ilmoitti 3.11.2007 tiedotusvälineissä julkisesti vastustavansa perustuslain muuttamista. Hän halusi olla uskollinen v. 1999 perustuslaille ja maan armeijalle. Hän ei hyväksynyt perustuslaissa esitettyä ehdotusta maan armeijan muuttamiseksi bolivaariseksi kansanarmeijaksi, kansalliskaartin bolivarisoimista ja armeijan reservin muuttamista bolivaariseksi kansanmiliisiksi. Vuoden 2002 huhtikuun vallankaappausyrityksen aikana kenraali ansioitui kapinoimalla laskuvarjojoukkoineen voimakkaasti presidentti Chávezin syrjäyttämistä vastaan. Hän toimi Venezuelan armeijan päällikkönä v. 2004–2007. Toukokuussa 2010 kenraali Baduel tuomittiin sotilastuomioistuimessa korruption vuoksi lähes kahdeksaksi vuodeksi vankeuteen. Vapautumisensa jälkeen hänet pidätettiin uudelleen tammikuussa 2017 syytettynä vallankaappaushankkeesta.

Kanadalainen sosialisti Jeffery R. Webber haastatteli 5.9.2008 venezuelalaista Oscar Gonzálezia, joka toimi PSUV:in Sosiaaliset liikkeet kansanvallan puolesta –järjestön koordinaattorina. Tämä totesi, ”*että olennaisin heikkoutemme on ideologinen. Meidän on vahvistettava itseämme tässä puolessa, jotta kansa todella oivaltaisi, mitä sosialismi on ja mitä hyötyä se heille toisi.*”

Venezuelassa 15.2.2009 järjestetyssä perustuslakikansanäänestyksessä hyväksyttiin presidentti Hugo Chávezin virkakauden jatkaminen kolmannella kaudella.

BOLIVAARISEN VALLANKUMOUSPROSESSIN SYVENTÄMINEN

Vuoden 2010 alussa maahan perustettiin valtion liittoneuvosto kansallisen budjetin suunnittelua varten. Sen jäseninä toimivat ministerit, kuvernöörit, pormestarit sekä yhteisöneuvostojen ja kansalaisjärjestöjen edustajat.

Syksyllä 2010 pidetyissä vaaleissa PSUV sai 96 edustajaa 167-paikkaiseen parlamenttiin. Liittolaispuolueelle Isänmaa kaikille (PPT) liikenä kaksi paikkaa sekä opposition liittoutumalle 64 paikkaa (38,3 %). Venezuelassa tammikuussa 2011 puolueettoman Gis XXI -tutkimuslaitoksen tekemän mielipidekyselyn mukaan 54,7 % venezuelalaisista arvioi presidentti Hugo Chávezin työtä hyväksi tai erittäin hyväksi. Samaan kyselyyn vastanneista 61,3 % piti Venezuelan yhdistynyttä sosialistipuoluetta suosituimpana poliittisena ryhmittymänä. Opposition kansanedustajia kannatti vain 26,1 % kyselyyn vastanneista.

Joulukuussa 2010 Venezuelan kansalliskokous täydensi määräenemmistönsä turvin perustuslakia kahdella uudella lailla: laki kansanvallasta sekä lain kansan- ja julkisesta suunnittelusta. Nämä lait ovat osa viidestä kansanvallan laista, jotka tähtäävät valtion suunnittelurakenteisiin siirtymiseen ja päätöksentekoon ruohonjuuriorganisaatioiden tasolla. Lakien tarkoituksena on edistää vallan hajauttamista, kollektiivista omistamista, itsehallintoa ja valtion liittoneuvoston asemaa suunnitteluelimenä. Lakien tavoitteena on suoda paikallisneuvostoille johtava asema maan julkishallinnossa ja korvata porvarillinen edustuksellinen demokratia osallistuvalla demokratialla. Porvarillinen hallintokoneisto korvataan bolivaarisella neuvostojärjestelmällä.

LAKI KANSANVALLASTA

Laki sisältää yhteensä 134 pykälää. Ne liittyvät yhteisöjen välittömään osallistumiseen julkisessa hallinnossa perustuslain 5 § mukaisesti. Lain yhtenä tarkoituksena on vahvistaa kansalaisjärjestöjen asemaa vallankumouksellisessa demokratiassa sekä luoda kunnallisia ja yhteisöllisiä itsehallinnon muotoja. Sosiaalisesti omistetut tuotanto-organisaatiot (osuuskunnat) asetetaan etusijalle, kun julkisen vallan elimillä on tarvetta tavaroista, palveluista tai suoritettavista töistä (29 §).

Lain mukaan kansanvallan organisaatiot ovat järjestäytyneet sen perustalta, missä ihmiset asuvat tai elävät päivittäin. Organisaatiot koostuvat kansalaisista, joita yhdistää jokin yhteinen intressi tai tavoite omien vaikeuksien voittamiseksi ja kollektiivisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Kansanvallan erityisiä hallintoelimiä ovat mm. yhteisöneuvostot ja yhteisöneuvostojen liitot.

LAKI KANSAN- JA JULKISESTA SUUNNITTELUSTA

Laki liittää yhteisöneuvostot ja yhteisöneuvostojen liitot osaksi kansallista suunnittelujärjestelmää. Se koostuu valtion, kuntien, yhteisöneuvostojen liittojen ja yhteisöneuvostojen julkisista suunnitteluneuvostoista yhtä hyvin kuin yhteisöneuvostoista ja valtion liittoneuvostosta. Laki mahdollistaa laajan ja joukkomittaisen osallistumisen yhteiskunnan suunnitteluun, suunnitelman soveltamiseen ja tulevan tarkasteluun.

VUODEN 2010 POLIITTINEN TILANNEARVIO BOLIVAARISESTA VALLANKUMOUKSESTA

Poliittisen vallan haltuunotto oli Venezuelassa ongelmallista, koska maassa oli vasta kehittymässä luokkatietoinen ja organisoitunut maa- ja teollisuustyöläisiä edustava työväenliike. Kansan sosialistista tietoutta ei oltu kyetty syventämään riittävästi. Lisäksi väestöstä yli kolmannes oli alle 15-vuotiaita. Talonpoikais- ja opiskelijaliikkeen kohdalla oli havaittavissa samanlaista heikkoutta. Maareformi tuotti ongelmia, koska 92 % väestöstä asui kaupungeissa.

Sosialismia ei voi rakentaa ilman ammattitaitoisia työläisiä (teollistaminen), osaavia talonpoikia (ruokaomavaraisuus) ja sivistyneistöä (koulutus) sekä hyvin organisoituja järjestöjä. Venezuela on kohdannut saman tilanteen kuin nuori vallankumouksellinen Kuuba. Sen on luotava kouluttamalla ja

kasvattamalla oma työväenluokkansa, talonpoikaistonsa ja sivistyneistönsä sekä oma sosialistinen kulttuurinsa.

OSUUSKUNNAT, YHTEISÖNEUVOSTOT JA KOMMUUNIT

Vuonna 2011 Venezuelassa toimi jo yhteensä 30 000 yhteisöneuvostoa. Vallan ja vastuun hajauttamiseksi sosialistisen yhteiskunnan kunnat jaetaan osa-alueisiin, joissa talouden, sosiaali- ja koulutoimen, rakentamisen sekä terveystalouden suunnittelusta ja toteutuksesta vastaavat asuinalueen kansalaisten valitsema yhteisöneuvostot. Ne toimivat yhteistyössä kunnallisten, maakunnallisten ja valtiollisten kansanvallan päätäntäelimien kanssa. Yhteisöneuvostojen tarkoituksena on edistää väestön laajaa osallistumista ja paikallista aloitekykyä heidän omien ongelmien ratkaisussa. Nämä asiat on kirjattu jo maan lainsäädäntöön. Paikallishallintoa ja taloudellista demokratiaa toteutetaan yhteisöneuvostojen kautta.

Vuonna 2013 maassa oli rekisteröity yhteensä 306 000 laillista osuuskuntaa. Kansallinen osuuskuntatoimisto (SUNACOOOP) hallinnoi niiden perustamista ja rahoitusta. Osuuskunnissa työskenteli jo kaksi miljoonaa työntekijää. Heistä 200 000 henkilöä osallistui päätöksentekoon työpaikallaan. Osa osuuskunnista oli yhteiskunnan ja työntekijöiden yhteisomistuksessa. Osuuskunnat koettiin Venezuelassa tärkeänä vaihtoehtona kapitalistisille yksityisomistukseen perustuvilla yrityksillä.

Vuonna 2014 Venezuelassa oli yli 40 000 rekisteröityä yhteisöneuvostoa. Maassa toimi lisäksi yhteisöneuvostojen yhteistyöelimiä 778 virallistettua alueellista kommuunia. Niiden jäsenet valittiin paikallisista yhteisöneuvostoista. Niiden toimialueeseen kuuluivat laajempien projektien rahoitus ja niistä vastaaminen. Ne voivat esittää ehdokkaita osavaltion hallintoon, sosiaalisiin ohjelmiin ja liittovaltion virastoihin. Kommuunit perustettiin presidentti Maduron toimesta. Niiden pitäisi kattaa v. 2019 jo 68 % maan väestöstä. Ne ovat bolivaarisen sosialismin peruspilareita etenkin maaseudulla. Tavoitteena on vuorovaikutukseen perustuvan yhteistyön saavuttaminen kommuunien puheenjohtajien ja paikallishallinnon, valtion ja kansallisen hallituksen kanssa.

PRESIDENTTI HUGO CHÁVEZIN KUOLEMA

”Maaliskuussa 2013 sattunut yhden 2000-luvun valovoimaisimman uudistajan, poliitikon ja suoranaisten kansanien, vallankumousjohtajan ja ikuisena komentajana tunnetun Hugo Chávez Fríasin poismeno antoi Nicolás Maduro Morosille mahdollisuuden johtaa maata ylimmän toimeenpanovallan haltijan roolissa voitettuaan huhtikuun 2013 presidentinvaalit. Chávezin hallinnossa v. 2006 vuoteen 2013 ulkoministerinä toiminut Maduro sai vastuulleen ensimmäisen Chávezin kuoleman jälkeisen presidentinviran, mikä sai opposition häikäilemättömimmät tahot suunnittelemaan vallankaappausta.” (Sami Laaksonen 5.8.2017)

Oikeisto-oppositio yritti Hugo Chávezin kuoleman jälkeen jo 15.4.2013 väkivaltaista vallankaappausta Venezuelassa. Helsingin Sanomissa julistettiin seuraavana päivänä pahaenteisesti: *”Taustalla vaikuttaa myös se, että yksi aikakausi on päättymässä: Chávezin Venezuelalle tarjoama taloudellinen ja poliittinen tie kapenee ja uhkaa päättyä umpikujaan.”* 18.4.2013 presidentti Maduro ilmoitti vallankaappauksen uhan olevan ohi: *”Tänään meillä on rauha, koska olemme onnistuneet kohtaamaan tilanteen rakkauden kriteerein. Tänään isänmaa heräsi töitä tehden ja opiskellen. Olemme selittäneet vallankaappauksen, mutta he tulevat jatkamaan maan julkisen elämän sabotaasia. Olkaamme varuillamme.”*

Voitettuaan vaalit presidentti Nicolás Maduro vannoi virkavalansa 19.4.2013. Hänen toimikautensa kestää v. 2019 asti. Saavutetun vaalivoiton jälkeen maassa käytiin joulukuussa laaja poliittinen vuoropuhelu kaikkien poliittisten, yhteiskunnallisten ja talouden toimijoiden kanssa. Kukaan ei aavistanut, että Venezuelan opposition vastauksena olisi jälleen väkivalta, salaliitto ja kätetty USA-kortti.

VALLANKUMOUS HORJUTUKSEN JA TALOUDELLISEN SABOTAASIN KOHTEENA

Tammikuussa 2014 USA:n tukema oikeisto-oppositio alkoi lietsoa katuväkivaltaa vallankaappauksen hohde silmissään. Se syytti totuttuun tapaan maan hallitusta korkeasta inflaatiosta, elintarvikepulasta, rikollisuudesta ja Kuuban taloudellisesta tukemisesta. Kun vallanvaihto Venezuelassa ei onnistunut

demokraattisin keinoin, maan oikeisto turvautui väkivaltaan ja yritti vallankaappausta. Yli 20 000 bolivaarisen kansalliskaartin (GNB) sotilasta partioi maan kaupunkien kaduilla osallistuen noin 16 000 järjestyksenpalautusoperaatioon. Yhteenotoissa kuoli 29 ihmistä. Pääosa kuolemantapauksista tapahtui barrikadeilla. Venezuelalaisista 87 % tuomitsi väkivaltaisten katusulkujen käytön protestien välineenä ja 11 % hyväksyi niiden käytön. Presidentti Maduro ehdotti 15.3.2014 USA:lle korkean komission perustamista maiden välisen kunnioituksen ja rauhan edistämiseksi. Ajatus ei saanut USA:n tukea.

Presidentti Nicolás Maduro erotti Venezuelan suunnitteluministeri Jorge Giordanin tehtävistään 18.6.2014. Ennen irtisanomistaan tämä ehti toimia 16 vuotta maansa hallituksessa. Hän sai lähtöpassit myös Venezuelan keskuspankin ja valtion öljy-yhtiön PDVSA:n johtajistosta. Hän kuuluu kuitenkin edelleen Venezuelan yhdistyneen sosialistipuolueen (PSUV) johtoon. Presidentti Chávezin elinaikana Giordani toimi bolivaarisen vallankumouksen talouden pääarkkitehtina. Lähtöpassiensä jälkeen Giordani syytti julkaisemassaan avoimessa kirjeessään Venezuelan nykyistä presidenttiä Nicolás Maduroa huonosta johtajuudesta ja maan talouskriisistä. ”*On hälyttävää ja tuskallista katsella presidenttiyttä, jossa ei ole havaittavissa missään johtajuutta.*”

Bolivaarisen vallankumouksen pragmaatikot kaipasivat Venezuelaan markkinamyönteisempää taloutta. Vallankumouksen radikaalimpi siipi sitä vastoin haluaisi lisätä valtion kontrollia tuotantoelämässä. Presidentti Chávez kehotti jo v. 2011: ”*Perustakaa valtion vienti- ja tuonti-yhtiö lopettaaksenne porvarien ylivallan tuonnissa. Me näytämme idiooteilta antaessamme dollareita porvareille. He tuovat tavaroita maahan kiskurihinnoilla. He ostavat haluamansa dollarilla ja kiskovat siitä täällä viisi dollaria.*”

Vuoden 2014 toisella puoliskolla bolivaarista hallitusta vastaan kohdistettu taloudellinen sodankäynti ilmeni elintarvikkeiden, bensan ja lääkkeiden salakuljetuksena Kolumbiaan, valuuttakeinotteluna, tuotantosektorien rikollisena rahoittamisena ja hyökkäyksiä maan logistiikkaverkostoon ja kaupan jakeluketjuun. Rikolliset hamstrasivat tavaroita valtion suurista jakeluketuista (Mercal ja PDVAL). Taloudellinen sota aiheutti poliittis-strategisesti tärkeiden tuotteiden katoamista kulutuksesta ja koetteli kansan kärsivällisyyttä. Kansallinen bolivaarinen armeija pisti salakuljetuksen kuriin. Kaikesta tapahtuneesta huolimatta maan työttömyys oli tuolloin alimmillaan ja perheiden tulot olivat korkeimmillaan sataan vuoteen.

Joulukuussa 2014 presidentti Barack Obama säätöi lain ”Venezuelan ihmisoikeuksista ja kansalaisyhteiskunnasta”. Maan kongressi vahvisti lain, jonka mukaan USA voi kohdistaa sanktioita niihin venezuelalaisiin virkamiehiin, jotka syyllistyvät mielenosoittajien pahoinpitelyyn. Nämä eivät saa matkustaa USA:an ja heidän varallisuutensa jäädytetään. Lain tavoitteena on myös vapaiden vaalien ja avoimen kansalaisyhteiskunnan luominen Venezuelaan sekä bolivaarisen vallankumouksen lakkauttaminen.

ÖLJY VENEZUELAN TALOUDEN PERUSTANA

Vuoden 2015 alussa öljyn hinta laski kesäkuun 2014 tasosta 113,4 USD barrelilta 50 dollariin Saudi-Arabian ja sen naapurivaltioiden alkaessa myydä öljyään polkuhintaan (min. 33,9 USD/barrel 2/2016). Raakaöljyn maailmanmarkkinahinnan romahduttaminen kohdistui tuhoisasti etenkin sellaisen suuren öljyntuottajamaan kansantalouteen, joka satsasi tulojaan kansalaistensa sosiaalihuoltoon, terveydenhoitoon, koulutukseen ja asuntorakentamiseen. Kansainvälinen kapitalismi hyökkäsi Venezuelan liian yksipuolista ja tämän vuoksi helposti haavoittuvaa tuotantorakennetta vastaan horjuttaakseen maan laillista hallitusta ja saattaakseen yhteiskunnan sekasortoon.

Venezuelan talous on pyörinyt lähes 100 vuoden ajan öljyn ympärillä, joka on vastannut valtaosaa maan ulkomaan tuloista. Öljytuloilla katetaan nykyisin 95 % kansallisesta budjetista. 1930-luvulta alkaen suuntautuminen öljyteollisuuden pariin on merkinnyt vastaavasti kaikkoamista maatalouden parista. Sekä valtiollinen että yksityinen pääoma vetäytyivät maaseudulta, jonka seurauksena talonpojat ja maataloustyöläiset eivät kyenneet enää elättämään itseään. Venezuela on nykyisin yksi urbanisoituneimmista maista Latinalaisessa Amerikassa. Sen väestöstä asuu 90 % kaupungeissa. Siitä tuli ensimmäinen valtio maanosassaan, joka toi pääosan elintarvikkeistaan ulkomailta, koska öljydollareilla ostettu ravinto oli halvempaa kuin itse tuotettu. Edellisen johdosta maahan kehittyi vahva kansallisten ja kansainvälisten monialayritysten hallitsema elintarvikkeiden tuonnin ja niiden jakelun keskittymä.

Venezuelan bolivaarisen tasavallan kriisissä on ollut yksinkertaisesti kysymys taistelusta yhteiskunnallisesta vallasta ja maan luonnonvarojen hallinnasta. Kannattaa pohtia, kuka hyötyy vallanvaihdosta, kenellä on tilaisuus toteuttaa se ja millä keinolla vallankaappausyritys toteutetaan? Öljyn hinnan ollessa alhainen hallituksen taloudellinen ja yhteiskunnallinen valta kapenee.

OIKEISTO-OPPOSITIO VOITTI PARLAMENTTIVAALIT

Vuonna 2015 roima tappio parlamenttivaaleissa. ”Raastavan mediakampanjan lopputuloksena, kaikkeen likaiseenkin peliin turvautuen oikeistovoimien yhteistoimielin eli Demokraattisen yhtenäisyyden neuvottelupöytä (MUD) sai haltuunsa vuoden 2015 parlamenttivaaleissa 112 edustajainhuoneen paikkaa, nostaen kannatustaan 47 edustajalla. Vasemmistokoalitio Gran Polo Patriótico eli Suuri isänmaallinen Simón Bolívarin rintama taas sai itselleen 55 paikkaa, missä pudotusta oli 43 paikkaa. Muut puolueet eivät paikkoihin yltäneet, vaikka kummatkin sekä oikeisto- että vasemmistorintama pitävät sisällään ison joukon erilaisia puolueita, toimijoita ja ryhmiä, kuten ensiksi mainitun suurin ryhmä Primero Justicia (Oikeus Ensin) ja toiseksi mainitun pääryhmä Venezuelan Yhdistynyt Sosialistipuolue (PSUV). Siinä missä PSUV on viime vuosina ollut koalitionsa selkeästi suurin ryhmä, oikeistossa vaikuttaa PJ:n ohella myös toinen tasavahva ryhmä eli Acción Democrática (Demokraattinen Toiminta).” (Sami Laaksonen 5.8.2017)

Maan korkein oikeus totesi oikeistokoalition syyllistyneen vaalivilppiin v. 2015 parlamenttivaaleissa. Tämän seurauksena oikeisto menetti perustuslaillisen oikeutensa perustuslain muuttamiseen. Sen vaaleissa saavuttama enemmistö supistui kohtalokkaasti vaalivilpin takia. Vuoden 2016 alussa Kansallinen vaalineuvosto käynnisti tutkimuksen äänten ostamisesta Amazonasin osavaltiossa. Maan korkein oikeus (TSJ) päätti hylätä neljän kansanedustajan edustus-oikeuden. Näistä kolme edusti oikeisto-oppositiota ja yksi hallitusta tukevaa osapuolta. Mikäli oikeisto-oppositio olisi saanut laillisin keinoin 2/3 osan enemmistön parlamenttiin, se olisi voinut peruuttaa vallankumouksen siihenastiset yhteiskunnalliset saavutukset.

VALLANKUMOUS RYHTYI PUOLUSTAMAAN ITSEÄÄN

Bolivaarisen Venezuelan tasavallan presidentti Nicolás Maduro totesi 17.8.2015 kommuunien johtoryhmän kokouksessa, että ”meidän on valmisteltava itseämme radikaalimpaan vallankumoukseen. Se historiallinen hetki lähestyy, jolloin meidän on pakko viedä oikeuteen sosialistisen vallankumouksemme vastainen vehkeily taistellellemme itsenäisyytemme, arvokkuutemme ja kansamme puolesta.”

Vuonna 2015 Venezuela investoi sosiaalialaan, kunnallistekniikan kohentamiseen ja talouteen. Maassa aloitettiin mittava perheiden suojeluohjelma, joka liittyi missioon ”Koteja kotimaassa”. Hankkeella pyrittiin kokonaisvaltaiseen huolenpitoon lapsista, naisista ja perheistä sekä 500 000 kotitaloudesta. Lisäksi parannettiin myös eläkkeitä. Vuoteen 2019 mennessä maahan rakennetaan Barrio Nuevo - ja Barrio Tricolor -missioiden puitteissa kolme miljoonaa uutta asuntoa. Missio ”Robert Serralla” aktivoidaan nuorisoa. 200 000 lukiolaisen ja yläasteen koululaisen apurahat nousivat 200 bolivarista 500 bolivariin. Yliopistossa opiskelevien opintoraha kasvoi 30 %.

Tuolloin pitämässään linjapuheessa presidentti totesi:

”Kehittäessämme poliittista vuoropuhelua, joka vaatii paljon työtä ja suunnittelua, oppositio aloitti ’ulospääsyksi’ kutsutun poliittisen aikeensa. Sillä pyrittiin sivuuttamaan maamme perustuslaillinen todellisuus...” ”Näin vuoropuheluun kutsuva v. 2014 alkoi harha-askelin. Minä vaadin ja vaadin vuoropuhelua. Valitettavasti sitä ei ole tapahtunut, ei vielä tänäänkään. Tänään voimme havaita, kuinka v. 2015 alkaa samanlaisessa virheellisessä politiikassa piehtaroiden. Samat ääriaineokset saavat aikaan paljon harmia maallemme. Meidän ihmisemme osoittavat joka päivä mieltään kaduilla. Komendantti Chávezin bolivaariselle vallankumoukselle ei ole esitetty todellista vaihtoehtoa. Näyttää siltä, että vaikka (vallankumousta) on kestänyt todistetusti jo 15 vuotta, heillä ei ole kykyä kuunnella, eikä myöskään yhteistä tahtoa syventää kansamme tietoisuutta demokratiasta ja rauhasta eikä kansamme halusta löytää polkuja vaurauteen.”

YHDYSVALLAT PYRKI VALTAAMAAN TAKAPIHANSI TAKAISIN

Vuonna 2015 bolivaarisen vallankumouksen keskeisin haaste oli, kuinka se voisi edistää silloisessa siirtymävaiheessaan yhteisölliseen sosialismiin perustuvan valtion syntymistä keinottelukapitalismin vallitessa, öljyn hinnan ollessa alhainen ja maan oikeisto-opposition pyrkiessä vastavallankumoukseen keinoja kaihtamatta. Venezuelassa käytiin edelleen luokkataistelua valtiollisesta vallasta. Osa teollisuudesta ja valtaosa mediasta oli edelleen kapitalistien hallussa. USA:n ja Euroopan unionin tukema oikeisto-oppositio sai toimia vielä toistaiseksi vapaasti maassa. Musta pörssi oli edelleen olemassa.

Yhdysvallat halusi palauttaa määräysvaltansa Latinalaisessa Amerikassa ja ottaa alueen luonnonvarat haltuunsa. Tämän vuoksi se horjutti Latinalaisen Amerikan demokraattisesti valittuja vasemmistolaisia hallituksia, häpäisi niiden valtiojohtajia Argentiinassa ja Brasiliassa. Se yllytti kansakuntia mellakoimaan hallituksiaan vastaan. Jenkit pyrkivät myös lyömään kiilaa Kuuban ja muiden ALBA-maiden välille loiventamalla ulkopoliittikaansa Kuuban suhteen. Brasiliassa ja Ecuadorissa masinoitiin väkivaltaisia joukkomielenosoituksia. Boliviassa ja Venezuelassa sabotoitiin maan taloutta. Argentiinan presidenttiä vastaan käytiin armotonta parjauksen kampanjaa.

BOLIVAARISEN VALLANKUMOUKSEN ELPYMINEN ALKAA

Vuonna 2016 bolivaarinen vallankumous joutui jatkuvan poliittisen, taloudellisen ja geopoliittisen hyökkäyksen kohteeksi. Venezuelan sosialistista hallitusta vastaan kohdistettiin erittäin aggressiivinen hyökkäys kansainvälisessä mediassa. Maan hallitus julisti 16.5.2016 tämän vuoksi maahan hätätilan voidakseen vakauttaa maansa ja estää sitä uhkaava ulkoinen interventio ja sisäinen vallankaappaus. Kaikista koetuista vastoinkäymisistä huolimatta sosialistisen yhteiskunnan rakentaminen maassa jatkui edelleen.

Toukokuussa 2016 tilanne Venezuelassa oli vakava ja vaikea, mutta se ei oikeuttanut kenellekään vallankaappaukseen ryhtymistä tai sen ulkoista tukemista. Brasiliassa oikeisto onnistui syrjäyttämään kyseenalaisin perustein maan vasemmistolaisen presidentin Dilma Roussefin. Venezuelassa yritettiin samaa horjuttamalla kaikin mahdollisin keinoin maan laillista hallitusta, lietsomalla yhteiskuntaan levottomuuksia sekä vaatimalla kansanäänestystä presidentin syrjäyttämiseksi. Kapitalistien suvaitseminen yhteiskuntaluokkana kostautui jälleen bolivaarisessa Venezuelassa. Kapitalistisen kulutusyhteiskunnan rehottaminen sosialismia rakentavan valtion sisällä ylläpiti kapitalistista arvomaailmaa ja sen toimintamalleja Venezuelassa. Venezuelan yhdistyneessä sosialistipuolueessa (PSUV) ilmeni linjaerimielisyyksiä tämän ongelman ratkaisemisessa.

Venezuelan presidenttiä ei vaihdettu v. 2016 opposition vaatimuksista huolimatta. Venezuelan oikeisto-oppositio ei kyennyt uhoilustaan huolimatta syrjäyttämään presidentti Maduroa asemastaan. Maan korkein oikeus totesi kansanäänestyksen järjestämiseksi kerättävistä nimistä löytyneen yli 190 000 kuollutta sielua.

Kohdatuista vaikeuksista huolimatta tilanne Venezuelassa alkoi kohentua olennaisesti keväällä 2016 perustettujen CLAP-komiteoiden ansiosta. Venezuelaan perustettiin v. 2016 maankattavasti CLAP-komiteoita. Ne ovat paikallisia jakelu- ja tuotantokomiteoita, jotka toimittavat peruselintarvikkeita koteihin koh-

tuuhintaan. Ne toimivat yhteistyössä ruohonjuuritason organisaatioiden ja hallituksen kanssa luodakseen vaihtoehdoisen elintarvikkeiden jakelujärjestelmän maan 24 osavaltioon. Niiden toiminnalla on kaksi tarkoitusta. Ensinnäkin ne taistelevat keinottelua ja elintarvikepulaa vastaan toimittamalla elintarvikkeita suoraan ilman välikäsiä kansalaisille. Toiseksi hallitus hankkii tuotteita suoraan sekä yksityis- että valtionyrityksistä, jotka CLAP jakaa talo talolta yhteisön väestölaskennan perustalta. Komiteoiden arvioitiin ruokkivan tänä vuonna neljä miljoonaa perhettä.

Uusi talousohjelma. Presidentti Maduro perusti 17.3.2016 Venezuelan julkisen ja yksityisen sektorin talousongelmien voittamiseksi Kansallisen talouden tuottavuuden neuvoston. Samassa yhteydessä julkaistiin kyseisen neuvoston toimintaohjelma ”Toimet kansan suojelemiseksi”. Se perustui kolmeen strategiseen linjaan, jotka olivat 1) inflaation lyöminen, 2) taloudellisen kasvun saavuttaminen ja 3) uuden taloudellisen mekanismin luominen nykyisen liian öljytuloista riippuvan tilalle rakentamalla sille vaihtoehto kehittämällä muita tuotantosektoreita.

Ohjelma sisälsi mm. kansallisten ponnistusten keskittämisen maan ruokaomavaraisuuden turvaamiseksi maksimoimalla viljelysmaiden tuottavuutta ja turvaamalla maatalouden jakeluketjun sekä sen kaupallistamisen ja hintasäännöstelyn, maan lääkepuolan voittamisen yhteistyössä ystävällisimpien kanssa sekä auto-, tekstiili-, sementti- ja metallurgiateollisuuden kehittämisen.

Sosiaalipolitiikka. Maduron hallitus käytti v. 2016 maan budjetista 71,4 % sosiaalimenoihin. Sairaaloiden määrä oli 3,5 kertaa suurempi kuin v. 1999. Kaikille maksuttoman terveydenhuollon investoinnit olivat kymmenkertaistuneet samana aikana. Barrio Adentron, köyhimmille kaupunkialueille suunnatun, terveydenhuoltoprojektin puitteissa oli tehty jo 800 miljoonaa potilaskäyntiä. Tämän arvioitiin pelastaneen 1,4 miljoonan ihmisen hengen. Ammattiin oli valmistunut 27 000 uutta lääkäriä. Vuonna 2016 eläkeikäisistä ihmisistä jo 90 % sai toimeentulonsa turvaksi eläkkeen. Lisäksi rakennettiin 359 000 uutta perheasuntoa.

Menestys kansainvälisessä politiikassa. Sitoutumattomien maiden liikkeen 12. kongressi syyskuussa 2016, jossa oli edustus 120 eri maasta, osoitti solidaarisuuttaan bolivaariselle Venezuelalle ja sen yhteiskunnallisille saavutuksille. Öljytuottajamaiden kesken solmittiin marraskuussa 2016 sopimus, joka johti öljyn maailmanmarkkinahinnan nousuun ollen joulukuussa jo 45 dollaria barrelilta.

Tammikuussa 2017 hallituksessa tapahtui ministerinvaihdoksia. Presidentti Maduro suoritti tammikuun alussa 2017 kabinetissaan henkilömuutoksia. Hän nimitti tehtäviin useita Hugo Chávezin hallituksissa työskennelleitä henkilöitä ja hänen läheisiä neuvonantajiaan. Joukossa oli monen eri ammattialan asiantuntijoita ja vallankumouksen veteraaneja. Vaikutti siltä, että bolivaarinen vallankumous oli ryhdistäytymässä. Presidentti Maduro osoitti vuoden 2016 saavutuksillaan olevansa kykenevä johtamaan maansa vallankumousprosessia.

Tammikuussa 2017 hallitusvastuussa oleva PSUV oli edelleen Latinalaisen Amerikan suurin parlamenttipuolue. Hinterlacesin tekemän tuoreen mielipidetiedustelun mukaan venezuelalaisista 27 % kannatti sitä. Puolueen kannatus oli korkeimmillaan Hugo Chávezin eläessä yltäen jopa 40 %. Sen kannatusta olivat syöneet v. 2015 tapahtunut öljyn maailmanmarkkinahinnan romahdus ja USA:n tukeman oikeisto-opposition harjoittaman taloussodan seuraukset ja sen omat virheet sekä presidentti Chávezin ennenaikainen kuolema v. 2013.

Venezuelan korkein oikeus eväsi 29.3.2017 maan kansalliskokoukselta oikeuden säätää lakeja. Korkein oikeus on kumonnut jo aikaisemmin useita parlamentin tekemiä päätöksiä, koska ne eivät ole kunnioittaneet maan lainsäädäntöä. Oikeuslaitos perusteli päätöstään ottaa väliaikaisesti kansalliskokouksen tehtävät hoitaakseen sillä, että oikeiston hallitsema parlamentti halveksii ja jättää toimeenpanematta sille säädettyjä perustuslaillisia tehtäviä. Parlamentti on yrittänyt säätää mm. lain, jonka mukaan kaikki vallankaappaus- ja mellakoista tuomitut henkilöt pitäisi ehdoitta armahtaa. Se on yrittänyt estää jatkuvasti myös presidentin oikeutta toimeenpanna sosiaalisia uudistuksia.

Venezuelan perustuslain artiklan 336 ensimmäisen kohdan mukaan korkeimman oikeuden tehtävänä on julistaa kokonaan tai osittain mitättömiksi ne kansalliskokouksen säätämät lait ja muut toimet, jotka ovat

ristiriidassa maan perustuslain kanssa. Korkeimmalle oikeudelle on suotu ylin ja lopullinen oikeus perustuslain tulkintaan.

Huhtikuussa 2017 alkaneissa maan oikeisto-opposition lietsomissa levottomuuksissa ja mellakoissa oli kuollut heinäkuun loppuun mennessä jo yli 110 ihmistä ja haavoittunut 1 200 ihmistä. Ammattihulinoitsijoiden pukukoodiin kuuluivat kasvonaamiot, tehokkaat älypuhelimet, baseball-mailat ja polttopullot. Katuväkivalta ja maan talouden jatkuva sabotointi kohdistuivat valtion kiinteistöihin ja sen tarjoamiin palveluihin kuten äitiyssairaalat, sähkölaitokset, ruokavarastot ja julkinen liikenne. Lisäksi lukuisia hallituksen tukijoita oli päätyntä salamurhaajien uhreiksi. Kesäkuun lopun huipentumana varastetulla helikopterilla lentävä poliisi hyökkäsi sisäasiainministeriön ja korkeimman oikeuden rakennuksiin ja tulitti niitä ammuksin ja kranaatein. Asemiehet ampuivat lauantaityönä 29.7.2017 Ciudad Bolívarin kaupungissa perustuslakia säättävään kokoukseen ehdolla olleen lakimies José Félix Pinedan.

Toukokuussa 2017 Venezuelan kommunistinen puolue (PVC) lähetti avoimen kirjeen kansalle:
”Äärioikeisto uhkaa Venezuelan bolivaarista tasavaltaa yhä tiukkenevalla poliittisella väkivallalla. Se on osa Pohjois-Amerikan imperialismin epävakautta kylvävän suunnitelman toteuttamista. Tämän suunnitelman päämääränä on pakottaa ja kiristää Venezuelaan sellainen hallitus, joka pyrkii palauttamaan Yhdysvaltain hegemonian koko mantereella lakkauttamalla kansallinen vapautuksen prosessi, joka alkoi 2000-luvun alussa kaikkialla Latinalaisessa Amerikassa. Suunnitelmalla aiotaan purkaa kaikki Pohjois-Amerikan kapitalistien etuja vastustavien hallitusten saavuttamat yhteiskunnalliset edistysaskeleet ja niiden kansalle ja työväenluokalle suomat perusoikeudet...”

”Pikkuporvarillisten ryhmien vallassa olost ja siinä epäonnistumisesta huolimatta me kutsumme kansalaisjärjestöjen, työväenliikkeen, talonpoikien, yhteiskunnan keskikerrosten, vallankumouksellisen sivistyneistön ja isänmaallisten upseerien tietoisimpia ja taisteluhaluimpia osia luomaan yhdessä joukkovoiman, joka johtaa laajaan isänmaalliseen ja imperialismin vastaiseen liittoon. Näin voidaan pysäyttää USA:n ja sen tukeman oikeiston kiihkeät suunnitelmat ja myös syrjäyttää hallituksesta käsin tehdyt reformistiset lepytykset, joilla pyritään suosimaan suurkapitalisteja ja solmimaan sopimuksia oikeiston sosiaalidemokraattisten aineiden kanssa.”

Heinäkuun lopulla 2017 Venezuelan bolivaarisessa tasavallassa järjestettiin kansallista perustuslakia säättävän kokouksen (ANC) vaalit. Perustuslakia säättävän kokouksen voi kutsua koolle maan presidentti ja hänen ministerinsä, parlamentti, jos 2/3 sen jäsenistä niin haluaa tai maan kunnanvaltuustot, jos 2/3 niiden jäsenistä niin tahtoo tai jos 15 % maan rekisteröidyistä äänestäjistä niin haluaa.

Vaaleihin osallistui yli 6 000 ehdokasta. Äänestysprosentti vaaleissa jäi 41,53 %, koska maan oikeisto-oppositio boikotoi vaaleja, rikkoi äänestyskoneita, esti ihmisten pääsyä äänestyspaikoille ja mellakoi väkivaltaisesti kaduilla. Yhteenotoissa kuoli useita ihmisiä. Yli kahdeksan miljoonaa venezuelalaista ilmaisi vaaleissa luottamuksensa ja tukensa maata johtavalle sosialistihallitukselle ja maan presidentti Nicolás Maduroille. Hallituksen rauhanomainen tie yhteiskunnan muuttamiseksi rauhanomaisesti oikeudenmukaisemmaksi voitti nämä vaalit. Oikeisto-opposition väkivaltainen tie yhteiskunnallisen vallan palauttamiseksi kapitalisteille kärsi tappion. USA ja sen liittolaiset ovat hyvin pettyneitä vaalitulokseen.

Sunnuntaina 6.8.2017 aamuyöllä 20 asepukuun sonnustautunutta terroristia hyökkäsi Laran kaupungissa kansallisen bolivaarisen armeijan (FANB) Paramacayn tukikohtaan. Heidän joukossaan oli siviilejä ja entisiä Venezuelan armeijan upseereita. Nämä kehottivat tukikohdan sotilaita liittymään ”kapinallisiin sotilaisiin”. ”Operaatio Davidissa” kuoli kaksi ihmistä ja yksi haavoittui. Vangiksi jäi 10 terroristia. BBC:n mukaan sosiaalisessa mediassa jaetussa videossa ryhmä kutsui itseään nimellä ”41. prikaati”. Venezuelasta v. 2014 Miamin leipiin siirtynyt armeijan komentaja Juan Caguaripano Scott totesi videolla: ”Tämä ei ole vallankaappaus vaan sotilaallinen ja yhteiskunnallinen teko perustuslaillisen järjestyksen palauttamiseksi.”

Alueelliset vaalit lokakuussa 2017. Venezuelan bolivaarisen tasavallan kansallinen vaalineuvosto vahvisti 15.10.2017, että presidentti Maduron johtama PSUV voitti järjestetyt alueelliset vaalit. Puolue sai yhteensä 18 kuvernöörin paikkaa 23 paikasta. Äänestysprosentti ylsi vaaleissa 61,14 %. Se oli korkein

äänestysaktiivisuus 18 vuoteen. Kansallisen vaalivaltuuston (CNE) puheenjohtaja Tibisay Lucenan selvityksen mukaan ääniä annettiin valtakunnallisesti yhteensä 13 559 äänestyspaikalla. PSUV voitti seuraavissa osavaltioissa: Amazonas, Apure, Aragua, Barinas, Bolívar, Carabobo, Cojedes, Delta Amacuro, Falcón, Guárico, Lara, Miranda, Monagas, Portuguesa, Sucre, Trujillo, Yaracuy ja Vargas. Maan oppositiota edustava liittoutuma MUD sai tyytyä vain viiteen kuvernöörin paikkaan (ääniosuus 45 %).

Yhdysvaltojen poliittista ja taloudellista tukea nauttivan Venezuelan oikeisto-opposition etsikko- ja näytelmä-aika näyttää kuluneen umpeen. Väkivaltainen mellakointi, maan talouden jatkuva sabotoiminen ja maan laillisen hallituksen horjuttaminen kääntyi sitä itseään vastaan. Presidentti Maduron johtama sosialistihallitus on kyennyt palauttamaan kansan tuen ja luottamuksen itselleen jo kahdessa vaalissa peräkkäin. Edellisen kerran tämän tapahtui 30.8.2017 perustuslakia säätävän kokouksen vaaleissa.

Marraskuussa 2017 Venezuelan bolivaarinen tasavalta tuomitsi voimakkaasti Euroopan Unionin Ministerineuvoston päätöksen pyrkiä langettamaan laittomia, absurdeja sekä tehotonta sanktioita Venezuelan kansalaisia vastaan. ”Eurooppalaiset toimielimet osoittavat hävyttömästi alistuneisuutensa Yhdysvaltojen hallituksen komentoon vahingoittamalla häpeämättömästi kansainvälistä oikeutta ja sen pyhiä periaatteita, jotka koskevat suvereniteetin kunnioittamista, kansojen itsemääräämisoikeutta ja valtioiden sisäisiin asioihin puuttumattomuutta. Nämä asiat on määritelty osana Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjaa.”

JOHTOPÄÄTÖKSIÄ BOLIVAARISESTA VALLANKUMOUKSESTA

Vaihtoehto uusliberalismille. Vuonna 1988 yhdysvaltalainen Latinalaisen Amerikan kurinpidollisiin asioihin erikoistunut IAD-järjestö (Inter-American Dialogue) varoitteli raportissaan, että Latinalaista Amerikkaa kohtaavista uhkista suurin oli se, jos kansa ja armeija yhdistyvät jossain mantereiden maassa puolustamaan omia kansallisia etujaan. Näin tapahtuikin 2000-luvulla useassa maassa Latinalaisessa Amerikassa. USA:n invaasiot 2000-luvun alussa työnimellä ”terrorismin vastainen sota” mahdollistivat suotuisan, vasemmistolaisen kehityksen Latinalaisessa Amerikassa. Yhdysvaltojen resurssit eivät riittäneet tehokkaaseen sekaantumiseen maanosan valtioiden sisäisiin asioihin.

Bolivaarinen vallankumous käynnisti uuden vaiheen Latinalaisen Amerikan vapauttamisessa. Se edustaa jatkoa Kuuban vallankumoukselle. Tapahtumaketju alkoi Venezuelassa ensin uusliberalismin ja sitten kansallisen kapitalismin kyseenalaistamisena sekä suuntautui tavoitteissaan tämän jälkeen yhteisöneuvostojen hallitsemiaan 21. vuosisadan sosialismiin. Bolivaarisen vallankumousprosessin synnyttämät ajatukset levisivät Venezuelasta sittemmin omina kansallisina sovellutuksinaan naapurimaihin Boliviaan ja Ecuadoriin. Prosesseille on ollut ominaista myös laajan demokraattisen rintaman ja presidentin perustuslaillisen aseman hyödyntäminen rauhanomaisesti tapahtuvassa yhteiskunnan muutostyössä. Bolivaarisesta vallankumouksesta on kehittynyt v. 1999–2017 realistinen vastavoima, esimerkki ja vaihtoehto ylikansallisten yhtiöiden vallalle ja ryöstökapitalismille.

Vallankumouksen olemuksesta. Venezuelassa kansa ja armeija yhdistyivät puolustamaan omia kansallisia etujaan. Vallankumouksen onnistumisen kannalta olennaisin kysymys oli kansanrintaman luominen, jolla oli vahvat siteet kansanjoukkoihin sekä myös riittävästi armeijan tukea takanaan. Sen turvaksi perustettiin v. 2000 bolivaariset piirit, jotka korvattiin v. 2006 yhteisöneuvostojen järjestelmällä. Ilman näitä 21. vuosisadan sosialismin rakentamisen aloittaminen ei olisi ollut mahdollista. Bolivaarinen vallankumous ei ole kaatunut, koska armeija on pysynyt sille uskollisena ja koska sillä on ollut laajojen kansanjoukkojen tuki takanaan. Vallankumous ei ole koskaan mikään kertatapauhtuma vaan pitkäaikainen prosessi, jonka edetessä luokkataistelu jatkuu edelleen yhteiskunnassa.

Presidentti Chávezin ennen aikainen kuolema v. 2013 osoitti pari vuotta myöhemmin kärsityn parlamenttivaalien raskaan tappion jälkeen, että oikeassa oleminen ja itsevarmuus eivät johda vielä minnekään, jos puolueelta katoaa yllättäen aloite ja laaja joukkojen kannatus. Antonio Gramscin mukaan työväenluokan johtavan aseman pystyttäminen yhteiskunnassa vaatii työväenluokalta kykyjä ja taitoja johtaa, organisoida ja liittää yhteen kansanjoukkoja. Henkisellä ja moraalilla vaikutuksella oli valtava osuus hegemonian palauttamisessa v. 2017 jälleen Venezuelan sosialistihallituksen käsiin.

Kuuban merkitys. Kuuban esimerkin, kokemuksen ja tietämyksen hyödyntämisellä on ollut suuri merkitys bolivaarisessa vallankumouksessa. Kuuban ja Venezuelan väliset suhteet ovat olleet olennainen osa Venezuelan vallankumousta. Castron ja Chávezin v. 1994 alkanut läheinen ystävyys on ollut myös hyvin tärkeää tälle prosessille. Useita hallinnollisia ongelmia on ratkaistu korkeimmalla tasolla. Rakentaessaan sosialismia maa tarvitsee muiden valtioiden kokemusta. Lukutaito-, terveys-, asunto- yms. kampanjat syntyivät kuubalaisten aloitteesta, koska venezuelalaiset itse eivät ymmärtäneet niiden tärkeyttä.

Venezuelan bolivaarisen tasavallan suurlähettiläs Zulay Prieto totesi 3.12.2016 Helsingissä muistopuheessaan Fidel Castrolle: ”*Fidel, Venezuelan kansan läheinen ystävä, oli rinnallamme oman vallankumouksemme historian vaikeimpina hetkinä: kevään 2002 vallankaappausyrityksessä, öljysabotaasissa ja v. 2003 taloussodassa sekä George W. Bushin hallinnon järjestämän syrjäytysyrityksen ja komentaja Chávezin murhayritysten aikana. Ilman Kuuban vallankumouksen tukea ja ilman sen antamaa esimerkkiä taistelusta tai sen osoittamaa ääretöntä solidaarisuutta meidän nuoren vallankumouksemme tie olisi ollut vaikeampi.*”

Vallankumouksen saavutukset. Venezuelan entisen suunnitteluministerin ja Hugo Chávezin talouden pääarkkitehdin Jorge Giordanin arvion mukaan bolivaarisen vallankumouksen kolme tärkeintä saavutusta ovat olleet köyhyyden dramaattinen väheneminen, valtasuhteiden purkaminen, joka toi ulkomaisen ja kotimaisen pääoman sekä öljy-yhtiön PVDSA:n valtion valvontaan sekä julkisen sektorin luominen, joka hallitsee nykyisin talouden avainsektoreita.

Luonnonvarat. Rikkaiden öljy- ja muiden luonnonvarojen kansallistaminen mahdollisti vallankumouksen sosiaalisten ohjelmien toteuttamisen. Venezuelan bolivaarisen tasavallan kriisissä on ollut yksinkertaisesti kysymys taistelusta kansallisella tasolla yhteiskunnallisesta vallasta ja kansainvälisellä tasolla maan luonnonvarojen hallinnasta. Venezuela on liian riippuvainen maan öljytuloista. Öljyn maailmanmarkkinahintojen manipulointi tekee sen talouden hyvin haavoittuvaksi.

Presidentti Maduro perusti 17.3.2016 Venezuelan julkisen ja yksityisen sektorin talousongelmien voittamiseksi Kansallisen talouden tuottavuuden neuvoston. Samassa yhteydessä julkaistiin kyseisen neuvoston toimintaohjelma ”Toimet kansan suojelemiseksi”. Se perustui kolmeen strategiseen linjaan, jotka olivat 1) inflaation lyöminen, 2) taloudellisen kasvun saavuttaminen ja 3) uuden taloudellisen mekanismin luominen nykyisen liian öljytuloista riippuvan tilalle rakentamalla sille vaihtoehto kehittämällä muita tuotanto-sektoreita.

Liittolaiset. Bolivaarisella vallankumouksella on ollut puolellaan riittävästi vahvoja liittolaisia (Kuuba, Bolivia, Ecuador, ALBA, CELAC, UNASUR, BRICS-maat, Venäjä ja Kiinan kansantasavalta). Tämä on estänyt USA:n sotilaalliset operaatiot Venezuelaa vastaan. Kiina harjoittaa nykyisin aktiivista ulko- ja talouspolitiikkaa Latinalaisen Amerikan valtioiden kanssa. Maalla on hyvät poliittiset suhteet ALBA-maihin

(Kuuba, Venezuela, Bolivia, Ecuador, Nicaragua ja Dominica sekä Karibian pienet saarivaltiot Grenada, Saint Kitts ja Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent ja Grenadiinit).

Kiinan presidentin vierailu Latinalaisen Amerikan valtioihin, Kuubaan, Chileen, Argentiinaan, Uruguayhyn ja Brasiliaan v. 2001 jäi historiaan merkityksellisenä maailmanpoliittisena tapahtumana. Presidentti Hu Jintaon vieraillessa Kuubassa maitten välillä sovittiin laajasta kaupallisesta ja taloudellisesta yhteistyöstä. Sama koski myös monia muita Keski- ja Etelä-Amerikan valtioita. Joulukuussa 2004 Venezuelan edesmennyt presidentti Hugo Chávez vieraili Kiinassa maan presidentin kutsusta. Maiden välillä solmittiin laajoja kauppasopimuksia.

Kiinan ulkoministeri Wang Yi vieraili Brasiliassa, Argentiinassa, Venezuelassa ja Kuubassa huhtikuussa 2014. Kiinan ja Latinalaisen Amerikan maiden kahdenvälinen kauppavaihto on kasvanut kaksikymmenkertaiseksi v. 2001–2014 aikana. Presidentti Xi Jinpingin vieraillessa Latinalaisessa Amerikassa v. 2014 Kiinan taholta sanottiin, että osapuolten välisen kauppavaihdon tulee kasvaa 500 miljardiin dollariin seuraavien 10 vuoden aikana ja että Kiinan suorien sijoitusten Latinalaiseen Amerikkaan tulee nousta 250 miljardiin.

Sosialismia ei voi rakentaa ilman ammattitaitoisia työläisiä (teollistaminen), osaavia talonpoikia (ruokaomavaraisuus) ja sivistyneistöä (koulutus ja terveydenhoito) sekä hyvin organisoituja kansalaisjärjestöjä. Venezuela on kohdannut saman tilanteen kuin nuori vallankumouksellinen Kuuba. Sen on luotava kouluttamalla ja kasvattamalla oma työväenluokkansa, talonpoikaistonsa ja sivistyneistönsä sekä oma sosialistinen kulttuurinsa. Kansan sosialistisen tietouden syventämistä ei saa laiminlyödä.

Demokratia bolivaarisessa vallankumouksessa. Demokratia eli kansanvalta on vallankäytön muoto, jonka sisällön ja toteutustavan määrittelee sitä toteuttavan yhteiskuntajärjestelmän luonne ja tuotantotapa. Venezuelassa PSUV:lla on käsissään maan perusteollisuus ja luonnonvarat sekä alueellinen valta 18 osavaltiossa. Sillä on myös armeijan ja kansanjoukkojen tuki takanaan. Presidentin johtaman hallituksen käsissä on toimeenpanovalta. Parlamentti on sitä vastoin oikeisto-opposition hallussa. Venezuelan korkein oikeus eväsi 29.3.2017 maan kansalliskokoukselta oikeuden säätää lakeja. Perustuslain artiklan 336 ensimmäisen kohdan mukaan maan korkeimman oikeuden tehtävänä on julistaa kokonaan tai osittain mitättömiksi ne kansalliskokouksen säätämät lait ja muut toimet, jotka ovat ristiriidassa maan perustuslain kanssa. Kansalliselle turvallisuusneuvostolle on suotu ylin ja lopullinen oikeus perustuslain tulkintaan.

Venezuelassa demokratia on ulotettu maan talouteen yhteisöneuvostojen kautta. Vallan ja vastuun hajauttamiseksi maan kunnat on jaettu osa-alueisiin, joissa talouden, sosiaali- ja koulutoimen, rakentamisen sekä terveyspalveluiden suunnittelusta ja toteutuksesta vastaavat asuinalueen kansalaisten valitsemat yhteisöneuvostot. Ne toimivat yhteistyössä kunnallisten, maakunnallisten ja valtiollisten kansanvallan päättäjäelimiensä kanssa. Yhteisöneuvostojen tarkoituksena on edistää väestön laajaa osallistumista ja paikallista aloitekykyä heidän omien ongelmien ratkaisussa. Paikallishallintoa ja taloudellista demokratiaa toteutetaan yhteisöneuvostojen kautta.

Maan 40 000 yhteisöneuvoston yhteistyöeliminä toimii 778 virallistettua alueellista kommuunia. Niiden jäsenet valitaan paikallisista yhteisöneuvostoista. Niiden toimialueeseen kuuluivat laajempien projektien rahoitus ja niistä vastaaminen. Ne voivat esittää ehdokkaita osavaltion hallintoon, sosiaalisiin ohjelmiin ja liittovaltion virastoihin. Ne ovat bolivaarisen sosialismin peruspilareita etenkin maaseudulla. Tavoitteena on vuorovaikutukseen perustuvan yhteistyön saavuttaminen kommuunien puheenjohtajien ja paikallishallinnon, valtion ja kansallisen hallituksen kanssa.

Osuuskuntatoiminnalla, yhteisöneuvostoilla, kommuuneilla ja työläisten itsehallinnolla on kyetty luomaan hyvää perusta päämääränä olevalle yhteisölliselle valtiososialismille.

Bolivaarisen vallankumouksen ristiriidat: Vallankumouksen perusristiriitana on työn ja pääoman välinen ristiriita, joka ilmenee edelleen kapitalistisen yksityisomistuksen ja sosialistisen omistuksen (valtiollinen, yhteiskunnallinen, osuuskunnallinen ja yhteisöllinen omistus) rinnakkainelona. Sen pääristiriitana on tällä hetkellä hegemonian voittaminen oikeisto-oppositiolta kansalaisyhteiskunnassa. Vuoden 2017 alueelliset

vaalit ja perustuslakia säätävän kokouksen vaali osoittivat, että PSUV on palauttanut asemansa vallankumouksen ja yhteiskunnan johdossa. Vallankumousliikkeen sisäisiä ristiriitoja ilmentävät siihen kuuluvien puolueiden, kansalaisjärjestöjen ja ay-liikkeen erimielisyydet sosialismiin siirtymisen keinoista, toteutustavasta ja aikataulusta, työläisten itsehallinnosta ja vallonjaosta liikkeen sisällä. Vallankumouksen ulkoisia ristiriitoja edustavat kärjistyneet suhteet imperialismiin keskuksiin Yhdysvaltoihin ja Euroopan Unioniin, ylikansallisiin yhtiöihin sekä näiden liittolaisiin.

Kansalaisjärjestöjen ja yhteisöneuvostojen taho haluaisi siirtää asteittain poliittisen päätöksenteon ja taloudellisen toiminnan yhteisöjen hallintaan. Ne haluaisivat alistaa kaikki hallituksen toimet ja päätökset julkisen tarkastelun alaiseksi. Ne haluavat edistää kulttuurillista ja poliittista uudelleen koulutusta synnyttääkseen uusia sosialistisia ja humanistisia arvoja. Ne tukevat tehtaiden, rakennusten, maa-alueiden ja muiden tilojen valtaamista riistäjiltä. Ne pyrkivät kansanhallintoon ja osallistuvaa demokratiaa toteuttavaan talouteen. Ne haluaisivat muuttaa valtion toimenkuvan. (27.5.2015 Venezuelanalysis.com)

PSUV:n ja Kommunistinuorien yhteisessä ohjelmassa todettiin: ”*Me ehdotamme asteittaista verouudistusta, ulkomaankaupan kansallistamista ja ottamista valtion valvontaan, ulkomaan velan tarkastamista, joka voisi merkitä jopa kieltäytymistä sen merkittävän osan tunnustamisesta, kamppailun organisoimista valtion ja yksityissektorin työpaikkojen vastakkainasettelua vastaan, yleistä palkan ja ansioiden korotusta, työläisten valvonnassa olevan perustuotteiden jakeluverkoston perustamista, valtiokoneiston toissijaisten menojen karsimista, kansallista teollistamissuunnitelmaa valtavassa mittakaavassa ja virheiden poistamista, joita on tehty yhteisöllisen omaisuuden rajoittamisessa.*” (27.5.2015 Venezuelanalysis.com)

Bolivaarisen vallankumouksen pragmaatikot PSUV:ssa kaipaavat Venezuelaan markkinamyönteisempää taloutta. Vallankumouksen radikaalimpi siipi PSUV:ssa sitä vastoin haluaisi lisätä valtion kontrollia tuotantoelämässä.

Kapitalistien suvaitseminen yhteiskuntaluokkana on kostautunut useasti bolivaarisessa Venezuelassa. Kapitalistisen kulutusyhteiskunnan rehottaminen sosialismia rakentavan valtion sisällä on ylläpitänyt kapitalistista arvomaailmaa ja sen toimintamalleja Venezuelassa. Maassa on vallinnut viimeisen 17 vuoden aikana jatkuva vallankaappausten uhka. Oikeisto-oppositio on yrittänyt kolme kertaa USA:n tukemana väkivaltaista vallankaappausta v. 2002, v. 2013 ja v. 2014. Tähän asti tilanne on pysynyt hallinnassa, koska kansan enemmistö ja maan armeija ovat kyenneet liittoutumaan yhteen puolustamaan bolivaarisen vallankumouksen saavutuksia.

Kaikista vastoin käymisistä huolimatta presidentti Maduron johtama sosialistihallitus kykeni palauttamaan kansan tuen ja luottamuksen itselleen v. 2017 kahdessa vaalissa peräkkäin – perustuslakia säätävän kokouksen ja alueellisissa vaaleissa.

OLENNAINEN KYSYMYS VALLANKUMOUSPROSESSISSA

Presidentti Hugo Chávez siteerasi usein Rosa Luxemburgin ajatuksia. Tämä ilmaisi kirjassaan ”Reformismi vai vallankumous?” hyvin olennaisen asian vallankumouksen sisällöstä ja sen päämäärästä:

”Niin kauan kuin on ollut olemassa luokkayhteiskuntia ja luokkataistelu on ollut niiden historian olennaisin sisältö, niin kauan on poliittisen vallan valtaaminen ollut kaikkien nousevien luokkien päämäärä ja samalla myös kunkin historiallisen vaiheen lähtökohta ja päätepiste.”

”Siksi se, joka puhuu laillisen uudistuksen puolesta poliittisen vallan valtaamisen ja järjestelmän kumoamisen sijasta ja vastakohtana, ei itse asiassa valitse rauhallista, varmaa, hitaampaa tietä samaan päämäärään, vaan sen sijaan toisen päämäärän, nimittäin uuden yhteiskuntajärjestyksen sijasta pelkästään epäolennaisia muutoksia vanhassa.”

Matti Laitinen
26.11.2017

Lähteet: Latinalaisen Amerikan haaste: Toim. Olli Alho, WSOY 1969; Ignacio Ramonet: Fidel Castro - Elämäni, s. 382–395; VTT Sami Laaksonen: Venezuela, rauhan ja demokratian edelläkävijänä, 5.8.2017; Matti Laitisen kirjoittamat tai suomentamat pari sataa artikkelia koskien Venezuelaa v. 2002–2017, Venezuelan bolivaarisen tasavallan ulkoministeriön tiedotteet; Venezuelan v. 1999 perustuslaki; venezuelanalysis.com; Green Left Weekly; Rosa Luxemburg: Reformismi vai vallankumous?; HeSa; YLE; Wikipedia, Granma ja TeleSur.